

20 Tertium fundamens sit: aliqua junc certa circa
hoc elemosynae preceptum.
21 Primum certum est, & de fide, esse preceptum ele-
mosynae: pater Matth. 25, 40, 1, Jean. 3, 18, & latè
probatur a Doctoribus citandis.
22 Secundum, non teneri sumptuaria ad ele-
mosynas, &c.

22 Secundò certum est, non teneri quæsumptum ad elemosynamam de his, quæ sibi & familiis tunc sunt necessaria quoad naturam: quia iuxta ordinem charitatis magis tenetur homo sibi, & suis subvenient, quam aliis, excepto nisi illi aliæd repùblicæ necessarii sint, ut nisi illi subveniantur, & repùblica peribit: tunc enim persona privata debet esse, & ut sibi expondere, ut repùblica subveniat. Sic D. Them. 2. v. 30, 32. art. 6, quem omnes Doctores citant sequuntur: Et dicunt etsi certum Bannes cod. art. 6. sub. 2. circa tertiam conclusionem, fel. 1132. Motina C. de elemosynâ, quæ de necessitate faciendo elemosynam, & ratio eius, et quia prius debet quæ sibi, quam aliis providere.

23 Tertio est certum, non teneri ad elemosynamam de superfluis ad naturam, necessariis verò ad statum, quando pauper non laborat extrema, nec gravi necessitate: etiam si sit in comuni necessitate. Sic dicit etsi certum Motina ibi, & patet ex dicendis.

24 Quartâ est certum, teneri hominem de superfluis ad excusare te iniquitatem, ut sit intelligitur de potentia morali, cui statim probaberetur conjunger actus, ita ut dicantur apparet in prouto, qui posuit, & prudenter, ac probabiliter judicet, illi auxiliari, ut alius, cognatus, vel amici suis Sic Caset, 2. 2. q. 71. art. 1. & ibi Aragon, in fine, & ibi Salomon, 1170, ad idem lunt Navarr. in omnibus summis cap. 24. um. 5. Gerson alphabeto 24. litera V. Angles floribus, 1. male elemosyna, queſt. 3. fol. 328. Tabern. ea quæ. 6. ubi dicunteneri, quando non se offert, non expectatur probabilitate alius, qui subveniat, quia potentes id facere non possunt, & clarus Anglos eadem q. 3. difficult. fol. 462. cum Motia quæst. de necessitate faciendo elemosynam, fol. 166. pag. 2. Quod autem, id dicit; docet enim tuuc non excusari, quod non confas, quod sint alii, qui posint, & velint subvenire. Et adhuc clarius Sero fol. 5. q. de ſupr. in glos. 8. art. vers. primum amarum circa bac, ubi hec dicit, tunc excuti, quando sunt alii in proxima aptitudine ad opus, citolet ut credas revera abſque te subveniendum eis flati-

24. Quartum est certum, id est hominem naturam & statum dare elemosynam pauperi extremo in-
digni; quia cum in hoc cau sit omnimoda superfluitas,
& summa necessitas, si in hoc cau non obligaret, nullus
daretur obligationis cau. Sic dicit esse certum *statim ab i-*
ps & omnes, & *Bannez ibi*, fol. 115, dicit esse adeo certum,
ut contrarium sit errorum.

ut contrarium sit in extremis necessitate.

25 Septem autem vertutur in dubium. Primum est, an in extrema necessitate tenetur quis ad eleemosynam de necessariis ad statum, superfluis vero ad naturam. Secundum est, an de superfluis natura, & statu tenetur quis ad eleemosynam circa extremam necessitatem. Tertium, quo si necessitas circa extremam, in qua tenetur de superfluis natura & statu ad eleemosynam. Quartum dubium, an de necessariis ad statum tenetur aliquando ad eleemosynam circa extremam. Quintum an quando tenetur quis ad eleemosynam, satisfaciat precepto mutuando, vel tenetur gratia dare. Sextum, an in extrema necessitate tenetur quis lege iustitiae, vel sola caritatis lega ad eleemosynam. Septimum an index cogere possit divides ad eleemosynam.

Si in extrema necessitate.

Primum dicit tantum obligari ad dandum constitutis in extrema necessitate. Ratio, quia non tenetur propter alium, ut bene sit, sed ut sit, & vivat. Item quia

26 Primum ergo dubitabatur, an in extrema necessitate te-
natur quis ad eleemosynam de necessariis ad statum, que ad
naturaliter superflua sunt.
Et sententia.

Duplex est sententia.
 27 Prima dicit, non teneri; ratio quia alias teneretur hominum aliquando consumere totum patrimonium opulentum in ipsis pauperum, immo & dignitatem maximam majoratus, existente alio in extrema egestate. Sic tenet Vigoribus lib. iiii. cap. 12. §. 2. vers. Quisito. Roselli. eleemosyna 1. in principio, & in Ptolomea no. 1. Petrus de Tarantasia, & summa confess. ut referunt Covarr. & Cord. (iii.) & in hanc magis inclinata. D. Ant. p. 2. t. 1. cap. 24. §. quinto, & nintundit hi hanc esse sententiam. D. Thom.

28 Secunda sententia omnino tenenda docet teneri de
 literaturae, quam de his quod videtur.
 litteris sit omnia bona abdicare, & in paupertate arde
 vire: ergo. Sic tenent Gorfor. 2. p. materiae cognitio per
 ea consideratio 10. in fine, quae est alphabetus 32. litera 0.
 Cap. 2. p. regulis moribus, cap. de avaritia, quae est al
 phabetus 24. litera V, licet enim videatur dicere teneri
 in gressu, at statim fit ex explicare de extrema. Idem Roselli. verbis
 numeris, num. 2. Eleemosyna 1. initio. Lira in illud Luca 6.
 est potius tenere tribus. Alensis 4. p. 9. 113. membrum. C. Cajet. 2. 2.
 9. ar. 1. & opusse, tom. h. tr. 16. de indulg. g. 3. Proprius
 eius hi. 47. cap. Panormi. c. si videat, de iniurie, n. 6. Major
 lib. 1. tabula de S. Genesio. Capit. 1. n. 1. Anton.

28 Secunda tentatio omnino tenenda docet teneri ac superfluis ad naturam, licet ad statum necessaria sint; quia ordo charitatis postulat, ut magis diligamus vitam proximi, quam propria bona, quae ad vitam necessaria non sunt. Si tenet latius, quam probant D. Thom. 4. disp. 15. q. 2. art. 4. *quasi* *inclusum* 1. Bannez 2. 2. qu. 32. art. 6. dub.

24. *s. quarti.* *Conradus de contraria.* q. 19. concl. 6. & *Durand,*
q. 4. dif. 5. q. 6. neutri enim sententiae adherere audent,
quasi utramque probabilem reputantes. Et haec censet pro-
babilem *Covar.* 3. *var.* c. 14. nro. 5. oppositum enim senten-
tiam tantum vixput tuitionem. *Hanc* etiam reputat proba-
bilem. *Cord.* 1. i. 2. 26. fol. 223. s. *non siam*, ubi dicit quod
neutram sententiam reprobat: ac censet probabiliorem op-
positum, & *Palacios* 4. dif. 15. dif. 6. fol. 106. videtur sen-
tire esse probabilem: dicit oppositum non esse certum, sed
tantum admodum probabilem. *Metina* c. *de elemosyna*,
q. *quæst.* de necessitate eam faciendo, fol. 165. pag. 4. ante q. 9. pro
qua sententia dicit, quod qui velit, non temere huius sen-
tentiae adhaerere. Itaque juxta hanc sententiam non tene-
tur diues ratione superflua naturæ, & statu, quod habet,
elargiri elemosynam, sed requiri extrema necessitas ex
parte pauperis. Et conantur patroni hujus sententiae eam
D. Th. attribuere 2. z. *quæst.* 32. *articul.* 5. & 6. Se optimè
Doctores opposita sententia, & maximè *Cajet.* loco latim
citant, resplicant ad loca *D. Th.* & probant eam esse
opposita sententia, ut verè est.

34 Secunda sententia tenenda docet, non tantum in extrema necessitate teneri quampli ad eleemosynam de superfluis natura, & statu; & sic ratione superflui hujus temporis, licet pauper non extreme labore. Hanc probant ejus patrum multis Sandorum testimoniis, & rationibus, & ex scriptura: quae possunt videri specialiter in Cap. *Banxes*, & *Araxa*: quae statim citandis. Hic autem unam rationem subtiliam, quia amicorum omnia sunt communia, & charitas est amicitia ad omnes: ut si amicus in humanis haberet etiam in animalibus.

en amicitia ad omnes : at illam in eiusmodi superflua, & sua amicis indulgeret, licet non extre^m, ester sufficiens ratio ad solendum amicitiam: ergo qui proximus non dat superflua, disolvit amicitiam christiana, & per consequens amittit, charitate: & hoc est, quod dicit D. Ioan. 1. canon. 4. qui habebit substantiam huius mundi, & viderit proximum suum necessitatibus habere, & ele^mployari sibi ab eo, quando charitas Dei maneat in illo. Item quia ordo charitatis est in precepto, at secundum ordinem charitatis magis debet homo diligere congueniam statutum proximi, quam suas opes superfluas: ergo ex eo precepto teperatur eas erogare. Pro hac sententia est D. Thom. 2. 2. quia^m 32. articul^s 5, in fine, corpore, & quafi. 11. articul^s 4, ad 2. ubi duplimente ratione affligat dandi ele^mployamus, scilicet aut ratione extrema necessitatis pauperis, aut quia alius habet superfluum. Et item Cajet, edam art. 5. & Gregor. Lopez p. rit. 23. lib. 11. ver. cuidato, & tenent expresse D. Thom. 4. dif. 15. quafi. 2. art. at questione

Eis tamen valde notandum, quod liegt dives tenetur huic, vel illi haec superflua date: at non tenetur determinate dare huic pauperi petenti, sed temere si non laboret extre^m, vel gravi necessitate; sed potest alii pauperrim, ut bene docent D. Thom. 2. 2. qu. 66. art. 7. & ibi Cajet. D. Thom. quodlibet 8. art. 13. Spino ea gloss. 6. nam

Sarmiento ex numer. 8. Sylo, ex quafi. 1. Navarr. capitul. 24. Hisp. numer. 4. & 10. Las. numer. 5. Bannes ex art. 6. ad 6. 2. in fine, fol. 1152. Alensis, & Alfonso, proxime citantur, Ledejan, ex articul. 3. fol. 118. p. 4. Matina, Navarr. Cordub. statim citantur. Unde infra bene Ledejan, ex articul. fol. 115. p. 3. quod habens superflua statui, non tenetur erogare statim omnia: ita pauperibus, sed aliquando modo humano, & morali, ita quod habeat curam pauperum, ut quod aliquando pauperibus largiatur: unde si dives formaliter, aut virtute statuerit apud se non dare ele^mploynam in communibus necessitatibus, vel esset nobiliter negligens, pree^missa non nullatenus.

caet moraliter.
39° Immo quidam, numquam teneri dare huic determinato, nisi extreme egeat: Ita licet dives ratione superflui teneatur ad eleemosynas, at ratione necessitatis tantum teneatur dare extreme indigentis: quare ubi non est extreme indigens, nullus determinatur teneatur dare, sed huic, vel illi, quem malit. Sic D. Thom, gaudiis, 8. art. 13. Navarr. Cas. Bannes, & Diuini. Artifid. Sarmiento, Spino §. precedenti citatis, Aragon d. art. 3. fil. 743.
40 At verius est, teneri etiam in gravi necessitate proximi, & amore ipius est non favere illi graviter in-
dicata. Non enim lib. de nobilitate, cap. 1. art. 1. fil.

in causa tertium, & tract. in causa pauperum, cap. 8. Palud.
4. dif. 5. quaf. 3. articul. 2. Margar. confess. abi de avaritia,
fob. 108. Ledenus. 2. 4. quaf. 15. articul. secund. fol. 113. pag. 4.
Aragon. 2. 2. quaf. 32. ars. 5. fol. 732. pag. 1. Sylvos. vobis
eleemosyna / nisi tabescas quis. 5. Aram. numer. 2. C.
Ang. num. 1. Nasavr. cap. 24. Hisp. n. 3. Lat. n. 5. Sarmiento
de redditibus; 5. Par. 5. n. 8. & 9. Turco. c. singulare. 36. dif.
genti. Sic Nasavr. lib. 3. de refut. c. 1. n. 373. fol. 127.
Merita quaf. / ut possit faciendo elemosynam, fol. 162.
§. quod autem. Ut idem fuit Doctores afferentes in gravis
necessitatibus licere iurati, scilicet Sylvo. verbo formam, quia
dicto 2. Ang. iuri, nn. 37. 38. in hoc enim fundantur,
quod dices tutebat huc dare elemolynam, & sic conser-
vit aut debito.

Ad secundum negatur major, quia ipse potest cedere iuri suo, ut potest pati notabilem infamiam: at ego teneo ipsum defendere, si possum, nec juri, quod alter habet, cedero nullum.

extremam, ut teneatur habens superflua statu eleemosynam facere, id est, an tantum teneatur in necessitate quasi extrema, vel gravi, aut etiam teneatur in communianis necessitatibus. Duplex est sententia.
42. Quartus dubitatur, ad de necessariis ad statum tene-
tur, aliquo iustitando ad eleemosynam circa extremam necesse.

Prima docet tantum teneri in necessitate quasi extrema, vel gravi. Probatur, quia alias esset multos divites defensum.

vel gravi. Probatur , quia alias efficit multos divites defel-
tu eleemosyna dampnare . Item nullus dives possit mutare
statum , cum necessitates communes pauperum tot , ac
tam frequentes sint . Et hæc tentativa est fatis probabilis.
Sic tenet *Martinus* quæst. de necessitate faciendo eleemosynam , fol.
166. part. 2. q. quod autem , & q. sequenti , & clarius sub
finem illius quæsti. in solutio[n]e n[on] 5. fol. 167. part. 4. Corvar. 3.
var. cap. 14. num. 5. *Angeli floribus* , 1. part. mat. de eleemosy-
na , quest. 3. difficult. 6. fol. 461. *Navarri* libr. 3. de restit. cap.
1. num. 358. fol. 222. & fol. 323. num. 358. *Sabon* 2. 2. q. 81.
art. 1. fol. 1674. & sequenti . Sot. lib. 3. de just. q. 8. articul.
1. & videtur teneri *Dionysius Carthus*, in illud 1. *Joan.* pertie-
re . *Sanchez Confil.* Moral. Tom. I.
Duplex est tentativa .
43 Prima ait teneri in quæsi extrema , seu gravi , qui
videtur contra pietatem christianam non subvenire tune
Et hoc tentativa est fatis probabilis . Sic tenet *Martinus* C.
de eleemosyna , quæst. da necessitate eam faciendo , fol. 166. p. 2.
q. quod autem , & *Cord. lib.* 1. g. 26. fol. 221. proprie[ta]tis . 2. Pa-
lacia 4. d. 15. disp. 6. fol. 96. pag. 1. *Angeli floribus* ,
mat. de eleemosyna , quest. 3. difficult. 6. fol. 462. *Victoria*
Soto , *Cano* , *Soro Mayor* , ut refert , & sequitur *Bannes* 2. 2.
q. 32. art. 6. dub. 4. fol. 1156. & limitat fol. 1157. tene-
ri vel danto gratias , vel faltem mutando .
44 Secunda tentativa probabilior dicit , non teneri

Th. Sanchez Consil. Moral. Tom. I. C 2 quia

quia non tenetur quis indecenter suo statui vivere, nisi ut iubet extremi indigentia. Sic *Navarr.* lib. 2. de refit. c. 1. p. 358. fol. 122. *Soto lib.* 5. de iust. q. 8. art. 1. sub finem. *Sal.* 2. 2. q. 71. art. 1. fol. 1175. ad primam. *Cajet.* opus. 10. 2. tract. 5. de praecepto elemosynarum. *D. Thom.* d. 15. q. 2. art. 4. qu. 1. *Navarr. summa*. c. 1. 14. *Hisp.* n. 3. *Lat.* n. 5. *Abul.* c. 6. *Marth.* q. 34. *Sarmiento de reddibibus*, p. 4. 6. n. 8. *Syl.* verb. elemosyna. q. 1. *Ledezm.* 2. 4. qu. 18. art. 3. in fine, & communis.

45 Quinto dubitatur, an cum tenetur quis ad eleemosynam, teneat gratis dare, vel satisfaciat mutuando.

46 Supponendum, quod necessitas extrema est duplex: quadam est simpliciter, quando scilicet pauper nullibi habet bona; alia secundum quid, quando scilicet habet bona, at hic indiget.

47 Hac ergo in primo certum est, quod si non est extrema necessitas nisi secundum quid, quia scilicet alibi habet bona, satis est illi mutuare. Ratio, quia revera illi non est pauper; & si expreſſe docent omnes Doctores pro omnibus sententiis citandi.

48 Inimo idem est, quando alibi non habet bona, & habet vires, quibus solitus est vicum querere, aut artem, seu ipem probabilitatem proxime habendam; quia hic non est vere, & simpliciter pauper, sic *Metina C.* de elemosyna, qu. an extrema indigentia sit elemosyna facienda donando. *Arag.* 2. 2. q. 32. art. 5. fol. 739. p. 2. *Ledezm.* 2. 4. qu. 15. art. 3. fol. 117. pag. 3. & *Bannes* 2. 2. q. 32. art. 6. dub. 3. fol. 115. *Navarr.* dicens esse omnium, lib. 3. de refit. c. 1. nn. 321. fol. 125.

49 Nota quod in hoc casu, si huic subveniatur de superfluo statu, non potest abſoluere pacum inire mutuans, ut inops reddat mutuum, scilicet obligando illum, ut acquirat ad solendum, sed sub conditione reddat, scilicet si natus fuerit pinguiorē fortunam; quia non est tam grave onus imponeundus alteri propter amissionem rei parum, vel nullo modo necessaria, ordo charitatis id videtur postulare: si vero de necessario statu eti illi subveniendum, aquum est, ut pauper det operam, cum possit, pervenienti ad pinguiorem fortunam, nisi vellet religionem ingredi; quia non est aquum, ut propter extrema necessitatem, quam ille nullo modo vitare potest, sit pejoris conditionis, & magis inhabilis redditus ad perfectionem statum, quam esset antea. Sic *Navarr.* nn. 366. 370.

50 Secunda debet esse certum, quod si res non sit illi consumptibilis, satis est commode in extrema necessitate. Ratio quia ad indigentiam subveniandum non egreditur dominio, v. g. equi, sed uero, & pretio emat cibos. *Doct.* ad *Navarr.* nn. 366. & clare colligitur ex *Sarmiento in defensione lib. de reddit.* 2. p. monito 4. n. 6.

51 Nota hoc intelligi, quando proximus eger ipsa res non consumptibilis, nam si non indiget, nisi re uero consumptibili, ut cibis, & proximus nihil habet, quo subveniat, nisi equum, vel pallium, tunc tenendo sententiam, quod in illi consumptibili tenetur dare gratis, tenetur donare, ut alter vendat, & pretio emat cibos. Ratio, quia tunc illa res non dat ad proprium usum; sed ut subveniatur loco rei illi consumptibili, quare sicut tenetur dare gratis pecuniam, si habet ita illum equum, qui est virtute pecuniae. Sic *Navarr.* ibi, n. 6.

52 At dubium est, quando est extrema necessitas simpliciter, & est res illi consumptibilis, an qui tenetur dare elemosynam, teneat dare gratis vel satisfaciat mutuando.

Quadrupliciter est sententia.

53 Prima absolute docet, satis esse putuare. Ratio, quia tantum tenetur illi subvenire illi necessitatibus, sed satis subvenit mutuando. Sic tenetur *Covarr.* reg. pecuniarum, 2. pars. q. 1. nn. 4. *Abrianus* 4. mat. de refit. q. 3., quia dictum est de lucro ex turpi actu, in fine in pars. fol. 160. & *quodlib.* 1. articul. 3. in pravis, columna 4. *Navarr. summa*, cap. 24. *Hisp.* nn. 4. *Lat.* n. 5. & cap. 17. nn. *Hisp.* n. 60. *Lat.* n. 61. & *Apel.* ad librum de reddit. q. 2. monito 3. *Metina C.* de refit. q. 2. causa 1. licet tahendem le remittat ad id, quod dixerat quia circa de elemosynam, quod est secunda sententia ponenda.

54 Secunda sententia docet, quod si res erat necesse, ita ad statum dantis, vel si superflua statui, & erat in rebus reipublicæ, aut aliis necessariis, seu valde utilibus expendenda; & est in notabili quantitate, tunc sit est mutuando dare, non absolute, ut maneat liber ad ingressum religionis, vel ad vivendum in paupertate evangelica, sed conditionate, scilicet si pingue adeptus sit fortunam: si vero erat superflua statui, nec reservatur ad alios fines utiles, sed tantum ad augendum divitias, tenetur dare gratis. Sic *Metina C.* illa de elemosyna citata, & *Ledezm. suprad.* *Cordub.* lib. 1. qu. 26. in solut. ad 7. fol. 227. pag. 1. in principio ubi addit hoc esse verum non tantum in extrema necessitate, sed etiam in aliis, in quibus tenetur ad elemosynam.

55 Tertia sententia docet, quod si habet superflua statui, tenetur dare gratis, sive alter sit in extrema necessitate, sive non, & licet res sit notabilis; si vero non habet superflua statui, & est res notabilis, sat est mu-

tuare etiam patienti extremam, secus si se res modica; sic *Aragon. suprad.*

56 Quarta sententia tenenda docet, non satisfacere precepto elemosynæ matuando, sed teneri donare. Ratio, quia non satis est subvenire necessitatibus, sed genitus subvenire dando elemosynam: at elemosyna licet non sit actus liberalitatis, supponit tamen donationem liberalem, sicut genus, addita indigentia pro differentia, alias vocatur elemosyna, quod datur mutuo diviti; quod est fiducialium: & sic communis uis loquendi nomine elemosynæ donationem gratuitam intelligit. Sic tenetur *Arag. fortibus*, 1. pars. mat. de elemosyna, quaf. 3. diffit. 7. fol. 463. *Palacio* 4. diffit. 15. diffit. 6. fol. 104. *Viger. libr. infinit.* capitul. 12. §. secund. 3. vers. quarto. *Soto*, & *Bannes proximæ citati*, & *Bannes* appellat primam sententiam falsissimam, *Marina* vero appellat eam fallam, & *Navarr. dictio cap. 1.* numer. 365. fol. 124. dicens hanc esse verissimum sententiam, & dicte habere verum, sive in necessitate extrema, sive in gravi necessitate.

57 Non tamen, quod in necessitatibus communibus potest dives mutuare huic, cum enim non tenetur dare huic determinato elemosynam, potest huic mutare animo dandi gratia alio tempore. Sic *Bannes ibi*, *Ledezm. codem art.* 2. fol. 115. pag. 4.

58 Sexta dubitatur, an in extrema necessitate teneatur quia legi justitia, vel sola charitatis legi ad elemosynam.

Duplex est sententia:

59 Prima, & fatis probabilis ait teneri legi justitia. Probatur primò ex dictis fundatorum Patrum, qui dives non largentes superflua, appellant raptiores, & aliena possidentes. Secundo ex *D. Thom.* 2. 2. quaf. 18. articul. 4. ad 2. ubi dicti teneri divitem ex dubio legali, vel propter inopitatem ad solendum, sed sub conditione reddat, scilicet si natus fuerit pinguiorē fortunam; quia non est tamgrave onus imponeundus alteri propter amissionem rei parum, vel nullo modo necessaria, ordo charitatis id videtur postulare: si vero de necessario statu eti illi subveniendum, aquum est, ut pauper det operam, cum possit, pervenienti ad pinguiorem fortunam, nisi vellet religionem ingredi; quia non est aquum, ut propter extrema necessitatem, quam ille nullo modo vitare potest, sit pejoris conditionis, & magis inhabilis redditus ad perfectionem statum, quam esset antea. Sic *Navarr.* nn. 366. 370.

60 Secunda debet esse certum, quod si res non sit illi consumptibilis, satis est commode in extrema necessitate. Ratio quia ad indigentiam subveniendum non egreditur dominio, v. g. equi, sed uero, & pretio emat cibos. *Doct.* ad *Navarr.* nn. 366. & clare colligitur ex *Sarmiento in defensione lib. de reddit.* 2. p. monito 4. n. 6.

61 Nota hoc intelligi, quando proximus eger ipsa res non consumptibilis, nam si non indiget, nisi re uero consumptibili, ut cibis, & proximus nihil habet, quo subveniat, nisi equum, vel pallium, tunc tenendo sententiam, quod in illi consumptibili tenetur dare gratis, tenetur donare, ut alter vendat, & pretio emat cibos. *Doct.* ad *Navarr.* nn. 366. 370.

62 Tercia sententia docet, quod si res erat necesse, ita ad statum dantis, vel si superflua statui, & erat in rebus reipublicæ, aut aliis necessariis, seu valde utilibus expendenda; & est in notabili quantitate, tunc sit est mutuando dare, non absolute, ut maneat liber ad ingressum religionis, vel ad vivendum in paupertate evangelica, sed conditionate, scilicet si pingue adeptus sit fortunam: si vero erat superflua statui, nec reservatur ad alios fines utiles, sed tantum ad augendum divitias, tenetur dare gratis. Sic *Metina C.* illa de elemosyna citata, & *Ledezm. suprad.* *Cordub.* lib. 1. qu. 26. in solut. ad 7. fol. 227. pag. 1. in principio ubi addit hoc esse verum non tantum in extrema necessitate, sed etiam in aliis, in quibus tenetur ad elemosynam.

63 Quarta sententia docet, quod si habet superflua statui, tenetur dare gratis, sive alter sit in extrema necessitate, sive non, & licet res sit notabilis; si vero non habet superflua statui, & est res notabilis, sat est mu-

tuare etiam.

64 Duo vero vertuntur in dubium: alterum est, an extra extrema necessitate legi justitia, sed tantum charitatis, & sic si non subveniat, nec rem ipsam, nec damna tenetur restituere. Probatur primò, quia actus elemosynæ est suauiter natura elicitus à misericordia, imperatus vero à charitate: ergo ubi est major indigentia, ut est extrema, erit major ratio elemosynæ, & misericordia: at id, quod est debitum ex justitia, non est elemosyna, nec actus misericordia: ergo item quia Doctores, ut vidimus dubio primi, dicunt in extrema necessitate obligare preceptum elemosynæ; ergo tunc est vera elemosyna, & non debita ex justitia. Item probatur destruendo fundamenta oppositorum sententiarum: primam enim nil probat; Sancti enim largè appellant raptiores, & aliena possidentes, quia tenebant lege charitatis dare pauperibus, & constat quod sic loquantur, quia loquuntur etiam extra extrema; & tunc constat apud omnes non esse obligationem justitia. Nec secundum argumentum aliquid probat, quia justitia illa legalis, de qua loquitur ibi *D. Thom.*, non est vera justitia, & specialis virtus, quia versatur in his, quae sunt ad alterum ad reddendum debitum secundum equalitatem, sed est illa justitia generalis, virtus generalis, quae versatur in referendo omnes actus virtutum in commune bonum humanum. Situt charitas generalis virtus referens omnes actus virtutum in bonum, & amorem divinum, ut docet idem *D. Thom.* in illa quaf. 18. articul. 6. & patet hoc, quia *D. Thom.* in illa quaf. 18. articul. 4. ad 2. ubi dicit esse hoc debitum legale, loquuntur etiam extra extrema, quando dives superflua, ut patet expreſſe ex verbis suis, in quo casu adverſari etiam fatentur non esse justitia debitus. Non obstat tertium, quia falsum est solidus ad obligations justitiae posse judicem compellere, loquuntur de justitia, ut est virtus specialis: nam potest competere ad servandas omnes leges, at leges servuntur de actibus omnium virtutum, dicit *D. Thom.* 2. 2. quaf. 95. articul. 1. & inclusi quaf. 96. articul. 3. iuxta illud Philosophi Ethic. 3. Precipit lex que debet fieri opera facere, & quia temporis, & Sed ex hac justitia legalis: Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremè indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam quintum, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam quintum, quia vera est major, quando res ita est communis, ut sit sub utriusque dominio, secus quantum tantum est communis ad hunc sensum, quod est legе charitatis communicanda, & per apprehensionem, ac consumptionem sit eius propria extremitate indigena: et revera sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam sextum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam septimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam octimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam novimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam decimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam undevicesimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam novimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam decimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam undevicesimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam novimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam undevicesimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam novimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam undevicesimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non habetur actionem. Sic relpondet *Navarr. Apolog.* ad lib. de reddit. quaf. 2. monito 1. nn. 2. 3. & patet etiam hoc, quia iusta aliquis opposit sententie, ut pro dicimus, potest etiam iusta cogere, in gravi necessitate, & tamen tunc non est obligatio justitiae. Non obstat quartum, illa expedit etiam minuta vera, fed ad hunc sensum sunt omnia communia, quod potest extremitate indigena rem alienam, quia indiget, accipere, & per illius apprehensionem, & consumptionem sit sua, ut bene expounit *Soto* 4. de iust. quaf. 2. art. 1. ad 4. & *Ledezm.* 2. 4. quaf. 1. art. 5. abuso tunc ultimo, & alii: nec talis conditio, nec lex iustitiae apparet nisi in rerum appropriatione, sed manit lex charitatis praecepit elemosynam non tantum illa extrema, sed etiam in gravi necessitate. Non obstat etiam novimum, quia iusta licet sententia est, ut res ita est communis, & non

Consiliorum Moralia.

DUBIUM X.

*An si maritus dissipavit multa bona acquisita
constante matrimonio, iudicis, & nisi pravis
usibus, ut cum ineradicibus, &c. tenetur so-
luto matrimonio sic male consumpta in sua par-
te computare.*

*D*uxplex est sententia.

Prima docet teneri in sua parte computare; quia hec est quadam societas inter virum, & uxorem, & in omni societate hoc est commune, ut si locus aliqua male expendat, tenetur in sua parte imputare. Sic *Molina lib. 5. ord. tit. 9. l. 5. glōss. 6. n. 12. & limitat quando est notabilis pars, quam male expendit: & praeceptor si ludo amiserit, quia ludus est quidam contractus lucro, & jacture expeditus. Idem *Azara de partis*, 1. part. 1. e. 8. na-
m. 20. *Navarra* 1. 3. de ref. c. 1. à n. 15. *Cord.* summa 9. 125.
dilectio 6. & dicit, quod uxor potest occulere compari-*

mentum, & eos in servitium redigere. Sic colligitur ex *Molina* & *Cordob.* ubi supra, & ex *Soto ab supra*, dicit enim priuata auctoritate non licere ab his furari, & sic videtur sentire, quod publica licet: & tenet ali viri docti. Et videtur hoc intelligendum, nisi Princeps pacem iniisset cum his; quia tunc non potest frangere pactum, nec ab his bona eripere.

CAPUT VI.

De promissione, & donatione.

SUMMARIUM.

- Dub. 1. An donator possit conditionem, modumve adjectum dona-
tions in utilitatem alterius, pacto cum ipso donatario tempore, contractus in-
tendit, ut revocare postmodum, altero minime consentiente.*
- 2. De speciali quadam donatione a quoddam Generali Societatis
IESU in favorem quorundam benefactorum facta dubitatur,
an fuerit validis, & exprimeret morte ipsius.*
- 3. An contractus gestus ab uxore fuit licentia viri, qui invalidus
est, juxta legem 55. *Tauri*, &c. firmetur iuramento.*
- 4. An mulier conjugata possit donare causa mortis abusus viri.*
- 5. An mulier conjugata possit eleemosynas in scio vivo facere.*
- 6. An uxor possit vivo invito aliquo parentibus, aut filii primi
matrimonii, vel alii consanguinei suis indigentibus dare
ad eos aliendos.*
- 7. An ex bonis constantie matrimonio acquisitis solus maritus
leat abhuc uxoris consenserit, cui dimidia curam pater
batur, vivente eadem uxore contractus, & donationes, si
eleemosynas quas fecerit.*
- 8. In quibus rebus possint expendi bona civitatis, vel oppidorum;
Hispani, los proprios del consejo.*

DUBIUM XI.

*An licet Christianis furari bona infidelium ba-
bitantium in terris usurpatis, que erant Chri-
stianorum, v. g. bona Maurorum.*

*S*it primus conclusio: Privata auctoritate nullus dona-
torum per terras infidelium transitum faciens po-
tentem corum bona accipere, vel deprendari, vel damnum
aliquid sui bonis inferre, aut eos deciperi in numero,
pondere, vel mensura: sed ultra peccatum, tenuerit refi-
tuer illis damnum. Ratio, quia praeter regna, que oc-
cupant injunctio, cetera bona, que sua industria compa-
rante, sua sunt. Item quia tempore regiae hosti fides fer-
vanda est, c. noli. 23. g. 1. atque per hos transitum facient,
vel in terris horum infidelium negotiantur, habent tre-
gas, & ut ferunt, non. de pax. Sic tenet *Molina* confutus
de hac re, quem refert, ac sequitur *Cord.* summa causum,
g. 66. *Soto* 1. 5. de pax. g. 3. art. 3. *Angelus* verbo furium, nu-
mero 39. *Syla*. ibi. 9. 2. *Armilli*, n. 12. *Rofel*, n. 24. *Hof*. *Raynerius*,
Pisana, quos refert, & sequitur *Tibien*, verb. furium, n. 8.
Durus Antor, 1. p. 11. c. 1. 15. n. 1. in fine.

*S*e conditio: Tempore belli facta est horum bona
depradari, patet, quia tunc intervenit auctoritas publica:
confit etiam ex experientia, & praxi receptimilia, cum
tunc etiam eos in territorium redigere las sit. *Sic Syl. Arm.*
Tab. Hof. Rayn. Pisana, Ang. Hof. D. Ant. *Ibid.*

*H*inc inferatur, Christianum iustitie captum a Sarra-
nitis, non posse furari, & si furatur, teneri restituere deman-
di pro casu extremitate indigentiae: at injunctio captum posse furar-
i, nec teneri restituere. Probatur prima pars, quia est
illuc quasi tempore regiae. *Hispani*, de pax. Et resipci-
tus est tempus regiae; & nulla ipsi in captivitate ir-
rogatur injuria. Patet secunda pars, quia contra iustitiam
privatur sui libertate, & duram nimis servitum, & vi-
tam patitur, quasi magna digna sunt mercede. Sic *D. Ant.*
Hof. Raynerius, *Pisana* ubi supra, *Rofel*, n. 25. *Sylloph*, qu. 9.
Tabien, n. 8.

*N*ota huiusmodi Christianos injunctio detentos ab infide-
libus, posse furari ab eis tantum, qui in captivitate ipsos
redegerit, vel ipsos captivos habent, & tantum, quan-
tum sui redemptio, & famulatus, & injury, & damnatio
inde securi merentur quia hi sunt cauta: at à reliquo in-
fidelibus non possunt furari, quia non sunt cauta illius
damni, nec iustitia.

*Sed licet ea, que diximus n. 1. 3. 4. vera sint, loquen-
do ex natura rei, & seclusa Christianorum Principum vo-*

*3. Secunda sententia docet posse revocari, nisi a tertio
acceptata sit, & haec est probabilius. Ratio, quia ex hac*

Lib. I. Cap. II. Dub. I. § II.

41

dispositione daz donationes resultant, ut fatentur *Paulus de Castro* 1. 6. *peccati*, ff. de conditi, ob causam, n. 3. *Suarez* d. 9. g. 8. num. 6. *Tello* 1. 27. *Tauri*, n. 2. *Molina* lib. 1. de primis, c. 1. n. 17. *Gutier*, lib. 2. prael. g. 52. n. 3. nempe una in favorem pri-
mi, alia erit in favorem secundi: consilat utramque donationem eodem iure contendam esse, ita ut sicut prime necessi-
tatio acceptanda sit, ita & secunda: quando vero ab il-
lario acceptanda sit, revocari non potest. Sic *Barr.* & multi
ali, quos refert *Covarr.* dicto n. 7. idem *Molina* lib. 4. de pri-
mag. cap. 2. num. 73. & 74. *Jul. Clares* lib. 4. recip. ff. dona-
tio, qu. 13. *Secundus* ex articulis. *Gris. Lopez* p. 1. tit. 4. l.
7. vers. el ciro, *Gom. Arias* 1. 25. *Tauri*, num. 30. & *Navarra*
polozia pro lib. de reddit. monito 60. num. 2. & *Gutier*, libro 2.
prael. quest. 52. num. 6. & multo ex his vocant communica-
tum. Et hanc nihil dixit quidam doctus Jurisperitus esse
veriore, illamque omnino admittendum esse dicit *Covarr.*
ibi n. 8. quando modus adactus est in favorem haeredis ip-
fius donans.

4. *N*ota primus hoc habere verum, etiam quando modus
adactus est in favorem Ecclesie, vel pia cause, potest
enim revocari ante ipsius acceptationem. Sic *Molina* n. 74.
Covarr. n. 15. 16. alios referentes. *Navar. supra*, contra alios
quos refert *Covarr.* & *Molina*. Item haberet verum, licet no-
tarium nomine absens acceptat, nisi alter acceptancem
ratificaverit. Hac enim acceptatio non sat est, ut donationem
sit irrevocabilis, ut dixi lib. 1. de matrem. *dis. 7. n. 3. Sat*
autem erit tacita acceptatio: & quando in favorem infan-
tis, vel nondum nata sit, non requirit ipsius acceptatio.
Sic *Molina* n. 75.

5. Secundo nota, quod etiam invitato donatario potest do-
nator revocare talem modum, quando nihil interit dona-
tari modum servari, vel non: at si donatari quidquam in-
tercesset modum non revocari, non potest sine ipsius con-
sentio revocari; quia intercedit pactum etiam cum illo, &
cum sit acceptatum ab eo, non potest ipso invitato revoca-
ri. Sic *Covarr.* ibi, num. 9. in fine, & quidam doctus Jurisperitus,
quem ego consului. Et *Covarr.* allegatus, & *Dolores*, & *Subdit* idem *Covarr.* quod quoties aliquid tradidit
aliqui, ut alteri der, potest pignitere, & revocare ex in-
vito, quando revocatur, gratia tantum dantis, &
penitentis agendum erat.

6. Tercia nota, limitandum esse hanc secundam senten-
tiam, quam amplius, multipliciter.

7. Prima limitatio est, nisi interveniat juramentum dona-
toris, per tale enim juramentum redditor irrevocabilis illa
donatio, acceptata a solo donatario, etiam quod modum in
tertii favorem adactus, Sic *Covarr.* dicens esse omnium
dicto cap. 14. num. 10. & late fundat post plures *Prælati* in
allegatione pro comitatu de *Roda*, num. 49. & 73. *cum se-
guuntur*. Idem quidam doctus recetur a me consultus.
Innond. Gris. Lopez 1. 7. tit. 4. part. 5. vers. el ciro, idem dicit
quando donator possit pignitere de non revocando,
sive ex verbis apparet hoc promissum in favorem secundi do-
natariorum.

8. Secunda limitatio est, ut intelligatur secunda senten-
tia posita quando donatio secunda inclata in illo modo ta-
liter tali est, ita ut eo moriente, in alium vel alio trans-
ferretur, nec ad ulteriores protrahenda sit: secus quando
facta est iure majoratus, vel alter perpetuo familiae, tunc
enim procilus dubium dicendum est, subsecuta primi accep-
tatione, nullo pacto posse revocari respectu sequentium:
cum enim donatio perpetua futura sit, atque in totius
familiae favore facta fuerit, consequens est, ut nomine
familiae a primo acceptata fusile censeatur, ita ut ulterio-
rem acceptationem non exigit: non enim est possibile, ut
ad omnibus acceptetur. Et sic 17. & 44. *Tauri* decimus
est, quod pro foliam traditionem faciam primo vocato ad
majoratum, enciatur majoratus irrevocabilis tam respectu
ipsius, quam sequentium. Sic *Molina* lib. 4. de primis, cap. 2.
numero 75. *Gutier*, lib. 2. q. prael. quest. 52. numero 4. & 6. *Mie-
res* tractat de majoratu, 1. part. 9. 24. per totam. *Antonius*
Gomez, 1. 40. *Tauri*, numero 33. 34. & quidam doctus Jurisperitus
conclutus.

9. Hinc inferatur decisio huius causae. Quædam Marchio-
niana cuiusdam Collegii Societatis IESU fundatrix, id pa-
tuum, & conditionem in fundationis scripturis apposuit,
ut eam partem decimaram, quæ ad Marchionis illius op-
pidi pertinet (in illo enim oppido medietate decimam
pertinet dominii illius status, & clericis alteram me-
diatatem) Societas illius solvet, atque etiam curum
felicitorum. Quam fundationem simul cum pacto, & condi-
tione acceptat Societas per publicum instrumentum à So-
cietate, & ab ipsa Marchionilla stratum, in scio tamem ma-
rito, predictis conditionibus. Modo vero ob amorem, quo ac-
ficiunt erga Societatem, de licentia sui viri, vnde conditionem
nisi auferre, & remittere Societati partem illam decima-
rum. Dubitatur, ut ei posse facere. Respondebat negati-
vè: cum quia ratione iuramenti facta est irrevocabilis illa
conditio: tum etiam, quia non fuit facta in favorem unius,
vel alterius, sed totius familie in perpetuum: quo casu
facta est acceptatio prima. Et licet hic non fuit Marchio-
nianus acceptatio, quia ignoravit, Marchionis tamen accep-
tatio tunc totius familie nomine. Ceterum has decimas illi
remittere poterit Marchio quadam vixerat. Sic respon-
dit quidam doctus Jurisperitus.

10. Tertia limitatio est, modo res sit integra: si enim res
non sit integra, quia scilicet tradita est secundo donario,
adveniente die, quo tradenda erat, neque revocari. Sic
Julius Clares supra. *Covarr.* d. 6. 13. num. 13. vers. principaliter,
& quinto. Idem dicit *Julius Clares*, si evenisset casus, in
cujus eventu donatio in illum tertium collata fuerit,
nam tunc nequeat revocari, idem *Gutier*, lib. 2. prael. num.
52. num. 3. & adducit ad hoc probandum 1. 7. tit. 4. par. 4. ubi
dilipit, quod si alii donatur aliquis res, ita ut pol-
certum tempus perveniat ad alium, post illud tempus fla-
tum pollio, & dominium transit in eum, qui et vocatus
post dictum tempus, & sic consequenter revocari nequit.
Quam legem sic intelligit etiam *Tallo* 1. 27. *Tauri* numero 2.
Suarez allegat, 9. licet circa illum intellectum vacillaverat
Antonius 1. 4. *Tauri*, n. 25. 28. & licet *Covarr.* dicto nn.
13. vers. *Quamobrem*, dicat posse, etiam adveniente die re-
vocari, si nondum tradita est.

11. Quarta limitatio, quod licet donator possit revocare
eam conditionem in favorem tertii adiectam, at eo defini-
cio eius hæc revocare nequit, quia videtur donatio ipsa
conformata donanti morte, ita ut res non possit amplius
dicte integræ, & consequenter non possit amplius revocari.
Sic contra *Baldum*, & *Remmanum* tenet multis allegans *Covarr.*
lib. 1. var. c. 14. num. 17. *Julius Clares* dicta 13. in
fine.

12. At vero pâta, & convertita inter duos pace, hac le-
ge, ut si eam violaverit, ipso iure mille aureorum pena
plectatur, & ea vel filio, vel Ecclesie applicetur, an, in-
quam, pace rupta possit sibi mutuò hanc penam remit-
tere, confute *Covarr.* lib. 1. variar. c. 14. num. 18.

DUBIUM II.

*De speciali quadam donatione à quodam Ge-
nerali Socieratis JESU in favorem quorun-
dam benefactorum facta, an fuerit valida;
& exprireretur morte ipsius.*

1. *Q*uidam Generalis Societatis IESU justit cuidam Pro-
vincialis, ut dubius quibusdam locis centum au-
tores quotannis largitetur, attento eas esse pauperes, &
fratrem eorum religiosæ beneficis pingue in favorem cu-
jorum collegiū Societatis: obit Generalis Societatis IESU:
ac modis dubius est, an haec donatio, quæ vivente Ge-
nerali cepta est executioni mandata, exprireretur eius mor-
te?

2. Circa hoc quinque difficultates moveri possunt. Pri-
ma est, an potuerit predictus Generalis Societatis eam dona-
tionem facere. Secunda, sive potuerit, an post motum
procuri Clemens VIII. qui interdixit Religiosis munera
date, possit continuari. Tertia, sive non sit contra mo-
tum proprium, an cessaret morte ipsius Generalis. Quar-
ta, sive non cessaret, sive posset revocari per Patrem Gene-
ralem suum successorem. Quinta, sive cessaret, an posset per P.
Generalem prelementem confirmari, non obstante dicto motu
potest.

3. Circa primam difficultatem videtur non potuisse dona-
re, quia *Prælatus* monasterii non est dominus, sed procura-
tor, seu dispensator bonorum monasterii, & sive condi-
tionem Ecclesie, seu monasterii potest facere meliorem, non
vero deteriorem, ut habetur expresso c. 2. de donat. & c. 5.
lib. 16. 9. 6. donare eum dilapidare, ac perdere est. *lib.
fusili*, la. primaria, s. ff. de debito, 1. cum de debito, 2. ff. de
debito, 1. cum de debito, 2. ff. de probat. Ergo nequit donare.
Item quia tutor, procurator, & administrator donare ne-
quit, 1. 4. 1. 5. 1. ff. de probat. *Colariet*, 1. finali, 1. de cura
juris, & docent *Joan. Lupus ruber* de don. 5. 66. num. 29. *Ma-
tias* lib. 5. recip. tit. 3. l. 3. gloss. 2. num. 3. *Joan. Garcia* de do-
nat, remunerat, num. 24. *Caldas*, 1. s. curatorem, 2. de in-
tegrum recipit verb. sine curatore, num. 120. Et de *Rectori* ci-
vitatis, qui administrantes sunt, tenet idem *Bart.* 1. am-
bitio, num. 2. s. de decreto ab ordine facienda. *Curia Pisan*
lib. 2. c. 20. num. 4. *Cuius* ratio est, quia ad bonum admini-
strationem non pertinet donare, sive perdere, & dilapi-
dere sit, ut diximus. Et sic in propriis terminis, quod *Præ-
lati* donare nequeant, teneant *Innoe*, c. 1. de dep. num. 2. ini-
tio. *Cynis*, *Baldus*, & *communi* c. 1. c. etiam per procurato-
rem. *Joan. Garcia* de expensi, c. 20. num. 9. *Joan. Lupus ruber* de
donat, in fine, explicans nec minima donare posse, nisi id con-
suetudo obtinuerit, & eodem modo glossa c. 2. de donat. vers.
non debet, & licet alii Doctores non ita strictè loquuntur, at
solidum concedunt predictis conditionibus minima donare, ut collig-
tur à contrario sententia ex c. 2. de donat, ibi. *Graves* donatione,
& docet ibi glossa ver. graves. *Innocent.* ibi statim in principio,
Amalda cap. 3. de don. 5. fine. Sed in hoc calu non fuit donatio
rei minimæ, sed gravis. Ergo non potuit fieri à Generali So-
cietas.

4. His non obstantibus, dico esse validam. Primum, quia
Prælatus non est propriæ procurator: potest enim latitare, &
liberius de rebus Ecclesie disponere, quam procurator: di-
citur autem procurator, quod quod non liberè, ut dominus dis-
ponit, sed tenetur Ecclesie utilitati confulere, ut bene do-
cent *Panormi*, c. 2. de donat, num. 2. glossa c. finali, 2. vers. quia
in fine